

En obekväm uppföljare

En filmhandledning av Mikaela Kindblom
Rekommenderad för elever från år 7-9 till gymnasiet.

Bild: Paramount Pictures

Denna filmhandledning erbjuder ingångar i en dokumentärfilm om ett angeläget ämne och uppmanar elever på högstadiet och gymnasiet att fördjupa sig i begrepp som global uppvärmning, förnybara energikällor, miljöaktivism, omställning och klimatskepticism. Dessutom berörs berättartekniska grepp samt debatteknik och retorik och en del filmiska berättargrepp som hur man bygger upp spänning, presenterar en huvudperson eller använder musik. Filmhandledningen erbjuder konkreta frågeställningar och uppgifter till eleverna och uppmuntrar också till en diskussion om skillnader och likheter i amerikansk och svensk miljödebatt. Frågorna är fördelade på antingen högstadiet eller gymnasiet. Självklart går det att plocka bland frågorna som en vill. I slutet finns en lista över utvalda källor som förhoppningsvis kan leda till fördjupande arbeten i klassrummet.

Handlingen

Först ser vi is som smälter. Det är vackert, det ser normalt och välbekant ut, som när snö och is smälter för att ge plats åt våren. Men skillnaden är att isen är gigantiska isblock som befinner sig i Arktis och isen smälter alldeles för fort och i alldeles för stora mängder.

Klipp till ett förhör i den amerikanska senaten där senatoren Al Gore inte tillåts tala till punkt. Han erkänner lite senare att det händer att han tappar modet. Men strax därpå ser vi honom framför en stor grupp människor som deltar i hans klimatledarkurser. Han berättar för dem om klimatförändringarna som påverkar vår jord och hur de extremt varma dagarna har blivit fler och vilka konsekvenser det får. Publiken lyssnar andäktigt.

Tillbaka till Grönland, där Al Gore möter ett par forskare som visar hur det landskap som förut varit täckt av is har förvandlats till ishav. Isen smälter och bildar klarblå strömmar av vatten som rusar ut i havet. Vart tar allt detta vatten vägen? frågar Al Gore, och nu är vi tillbaka i föreläsningssalen. Jo, till våra städer, till exempel Miami, och vi ser stora fiskar simma längs en av stadens största gator.

Miami är bara en av många städer runt om i världen som hotas av de förhöjda havsnivåerna. "Miljökrisen är en demokratikris" säger Al Gore till en reporter som verkar mer intresserad av hans förflutna som USA:s vicepresident. "

Senare får vi se översvämmade stadsgator i Indien och den tyfondrabbade staden Tacloban i Filippinerna. Al Gore visar hur olika miljökatastrofer världen över hänger ihop. Hur storm och oväder ger torka och svält, nya epidemier och krig. "Vi behöver samtala kring orsak och verkan", säger han. "Men det är sällan som man i media drar linjerna mellan de olika punkterna."

Vi gör ett mellanspel i Carthage, den stad i Tennessee som familjen Gore kommer ifrån. Al Gore berättar om sin familj, om sitt tidiga engagemang i miljöfrågor och om hur han slutligen förlorade den politiska striden när George Bush blev USA:s president 2003.

Trots allt talar Al Gore om hopp och hoppet stavas förnybar energi, särskilt solenergi. Al Gore berättar om solenergins fördelar och han är entusiastisk under ett besök i Georgetown, den första staden i "solstaten" Texas som vågat satsa på solenergi. Vi får också se honom utnyttja sina kontakter för att hjälpa Indien till gratis solenergi under miljökonferensen i Paris. Men han möter också på tungt motstånd, inte minst i form av USA:s nuvarande president Trump.

Filmen växlar mellan Al Gores föreläsningar och hans besök runt om i världen till katastrofplatser och för att möta andra miljöaktivister. Teori möter praktik. Ibland sammanfaller båda på en och samma plats, som i Miami där Al Gore besöker de översvämmade gatorna strax innan han går upp på scen. Vi ser också hur han förbereder sig för Förenta nationernas klimatkonferens i Paris som genomfördes mellan den 30 november och 12 december 2015 trots terrorattacker som drabbade den franska huvudstaden innan konferensen skulle börja.

Mot slutet av filmen drar Al Gore en parallell till andra kamper som måst föras, som de svartas medborgarrättskamp. Och så citerar han Martin Luther King: "How long is this going to take? Not long. Because no lie can live forever." Och han ställer sitt hopp till alla de som inte ger upp kampen om vår jord: "För det här är vårt hem."

Miljöaktivisten Al Gore

Al Gore är en amerikansk miljöaktivist, författare och nobelpristagare. Han har sina rötter i den amerikanska Södern, i staten Tennessee, men han är född och uppväxt i Washington. Han började sin yrkesbana som journalist men han valde ganska snart att följa sin far i spåren och bli politiker. Kulmen på Al Gores politiska karriär var när han var Bill Clintons vicepresident från 1993 till 2001.

2006 hade filmen *En obekvämt sanning* i regi av Davis Guggenheim premiär. I den filmen tog Al Gore strid för de miljöpolitiska frågor som han intresserat sig för hela livet. Han varnade för global uppvärmning och dess katastrofala följder som vi människor både har orsakat och kan påverka. Vad vi måste göra, menade Gore, är att inse att klimatförändringar är ett faktum och att börja arbeta gemensamt och globalt för att förhindra dem.

För sitt miljöpolitiska arbete tilldelades Al Gore Nobels fredspris 2007. Filmen erhöll även en Oscar för Bästa dokumentär 2007. Sedan dess har Al Gore fortsatt att vara aktiv som föreläsare och debattör och miljöpolitisk opinionsbildare.

Idag är Al Gore 69 år och leder The Climate Reality Project, en fristående opinionsbildande miljöorganisation som han grundade 2006. Syftet med The Climate Reality Project är att utbilda så många människor som möjligt, både i USA och runt om i världen, i miljöfrågor och klimatstrategier som globala samarbeten och omställning till förnybara energier som solenergi.

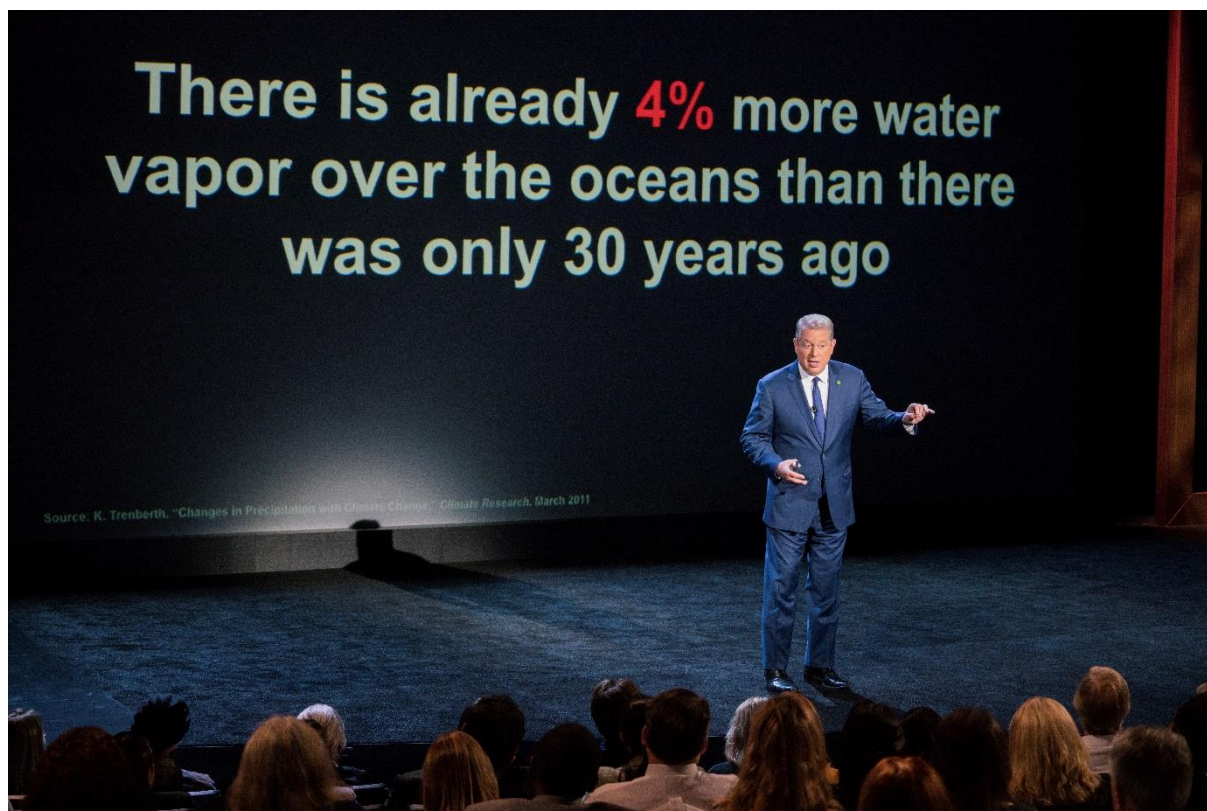

Bild: Paramount Pictures

Frågor och uppgifter till högstadiet:

Filmen *En obekväm sanning* vann en Oscar för Bästa dokumentär. Den har många filmiska kvaliteter som inte bara handlar om att dokumentera Al Gores arbete som miljöaktivist och outtröttlig föreläsare. Hur fångar filmen vår uppmärksamhet? Hur är den uppbyggd dramaturgiskt?

Titta på hur filmen börjar: Varför börjar filmen med bilder på isen i Arktis? Vad får vi se direkt efter? Vilka scener, eller i detta fall snarare miljöer, följer på varandra i filmen? Bilderna från Arktis – arkivbilder från den amerikanska senaten – Al Gore som föreläser. Vad är det som fungerar som bryggor mellan övergången från en miljö till en annan? Hitta fler exempel på hur filmen arbetar med klipp och ljud för att skapa spänning.

Ett annat klassiskt sätt att fånga vår uppmärksamhet i film är att bjuda på en tydlig hjälte. Hur framställs Al Gore i filmen? Är han en hjälte?

En stor bit av filmen handlar om Al Gore, om hans föreläsningar, hans syn på klimatkrisen och det arbete han har utfört som vicepresident och miljöaktivist. Filmen blir till stora delar ett porträtt av en outtröttlig eldsjäl som reser världen runt och föreläser eller möter andra politiker eller miljöaktivister. Hur blir Al Gore bemött i Miami, Washington eller Paris? Lägg märke till hur han ofta blir tilltalad som "Mr Vice President"? Varför tror ni han tilltalas på det sättet? I en annan bit av filmen ser vi Al Gore i sitt hem i Tennessee där han visar oss runt och berättar om sin familj. Varför tror ni han gör det?

Al Gore är en framgångsrik politiker som blivit miljöaktivist på heltid. Han framstår som en mycket lugn och sansad person som envist och med stor uthållighet fortsätter att upprepa fakta om hoten mot vår planet. Han sticker inte under stol med att det är jobbigt. Vid flera tillfällen ser vi en trött gammal man som trots allt kämpar på. Vad tror ni driver honom?

Al Gore talar flera gånger i filmen om *The Blue Marble* – den vackra bilden av vår planet som fotograferades från rymden av amerikanska astronauter 1969. Ta reda på hur denna bild togs. Skaffa sedan fram en stor kopia av bilden och häng upp den i klassrummet. Titta på den tillsammans. Vad får ni för tankar när ni ser vår planet från rymden?

Frågor och uppgifter till gymnasiet:

Al Gores bakgrund inom journalistik och politik gör honom till en mycket slipad debattör. Ta reda på mer om Al Gore och hans bakgrund. Undersök Al Gores debatteknik. Mycket i filmen bygger på tal som han hållit under sin mångåriga verksamhet som opinionsbildare och folkbildare. Välj en sekvens ur filmen och jämför med ett av Al Gores tal som finns publicerade på nätet, till exempel Al Gores Nobelpristal från 2007.

Al Gores debatteknik är en skicklig blandning av ordets makt och bildens genomslagskraft. Hans föreläsningar är inga torra uppläsningar av en skriven text utan en mycket underhållande blandning av muntlig framställning och visuell grafik, kryddad med rörliga bilder från olika miljökatastrofer. Al Gore kan både de klassiska berättarknepen och han håller sig uppdaterad med hjälp av ny teknik. När han ska föreläsa i Miami använder han både sina egna erfarenheter av vad han sett på plats av översvämningarna och aktuella nyhetsbilder. Hitta fler exempel!

Hoten mot vår planet

En obekväms uppföljare är en lägesuppdatering av klimatförändringarna och hoten mot vår planet. Vad har hänt under de tio år som gått mellan "ettan" och dess uppföljare? En obekväms sanning har blivit en obekväms uppföljare. För vem tror ni uppföljaren är obekväms?

Det är svårt att inte bli illa berörd av alla se de fasansfulla bilderna i filmen av naturkatastrofer, stormar och översvämningar och tänka att allt detta är vi människor faktiskt skyldiga till. Men filmen erbjuder också hopp, inte minst i form av den gräsrotsrörelse som växt upp i kölvattnet till En obekväms sanning.

Under de drygt tio år som gått sedan En obekväms sanning kom ut har glaciärerna fortsatt att smälta, stormar, översvämningar, torka och skogsbränder har blivit allt våldsammare och svårhanterliga. Men insikten om farorna med koldioxidutsläppen har ökat och många länder och nationer har aktivt gått in för att byta ut fossila energikällor till förnybar energi såsom sol, vind och vattenkraft. Det finns alltjämt enorma klyftor mellan västvärlden som "har råd" att tänka mer miljövänligt, och utvecklingsländer som till exempel Indien och Kina där koldioxidutsläppen ökar i takt med att ekonomin och levnadsstandarden förbättras. Idag påverkas alla insatser om att förhindra klimatförändringarna av hur bra vi kan samarbeta globalt. Därför var miljökonferensen i Paris 2015 så viktig och därför blir scenerna därifrån något av filmens höjdpunkt.

Samtidigt finns de som tvivlar på klimatförändringarna och de har flyttat fram sina positioner. Klimatförnekarnas röster har blivit starkare och de menar att det inte finns några miljöhot mot oss och vår planet över huvud taget. Bland dessa klimatskeptiker ("climate change sceptics") är USA:s nuvarande president Trump.

Bild: Paramount Pictures

Frågor och uppgifter till högstadiet:

Vilka är hoten mot vår planet som presenteras i filmen? Gör en lista över de olika miljökatastrofer som presenteras i filmen och redogör för de teorier som förklarar dem.

Ta reda på mer om klimatskeptiker. Leta rätt på några av president Trumps uttalanden om miljön och klimatförändringar. Vilka skäl angav han när han bestämde att USA skulle dra sig ur Parisavtalet?

I filmen berättas om hur Al Gore tog initiativ till rymdprogrammet DSCOVR ("Deep Space Climate Observatory") för att kunna ta kontinuerliga bilder av vår planet från rymden. Ta reda på mer om detta rymdprogram. På vilket sätt kan det skydda oss på jorden från miljökatastrofer?

Dela in klassen i två grupper: Den ena gruppen ska försvara klimatförändringar och miljöaktivisternas ståndpunkter. Den andra ska försvara klimatskeptikernas idéer. Hämta gärna inspiration och argument från listan över källor sist i denna text. Vem vinner?

Reflektera över din egen energiförbrukning. Gör en lista på allt som du gör under dagen som förbrukar energi. Eller ta reda på hur mycket energi som du förbrukar under en skoldag/ eller en dag hemma. Var kommer energin ifrån? Hur mycket av vår energiförbrukning i Sverige kommer från förnybara energikällor?

Här i Sverige har vår regering antagit ett antal mål för miljö och klimat som innebär att man arbetar på lång sikt med att "förhindra miljöförstöring och minska klimatutsläppen." Ta reda på mer om regeringens miljöpolitik. Vad står högst upp på listan för Sveriges miljöminister Isabella Lövin?

En obekväms uppföljare är ju en dokumentärfilm. Men hur skulle den se ut som Hollywood-film? Vilken skådespelare skulle kunna spela miljöaktivisten Al Gore? Leta rätt på fem spelfilmer eller tv-serier, amerikanska eller från andra länder, som handlar om miljökatastrofer. Varför tror ni att katastroffilmer, eller så kallade dystopier, filmer om hur det går dåligt för människorna i framtiden, är så populära?

Frågor och uppgifter till gymnasiet:

I filmen får vi se hur Indien gör motstånd mot att skriva under Parisavtalet. Vilka argument anför Indiens representanter i Paris för att inte skriva på Parisavtalet? Varför säger den indiske ministern att han kan tänka sig att börja med en aktiv miljöpolitik först om 150 år? Hur bemöts dessa argument av Al Gore?

Vi får också se hur Al Gore under miljökonferensen i Paris medlar fram ett avtal mellan Indien och ett amerikanskt solenergi-bolag som avser att ge Indien tillgång till solenergiteknik gratis. Ta reda på mer om Indiens miljöproblem och möjligheter att ställa om till förnybara energikällor.

Se Naturvårdverkets kortfilm om klimatförändringar: När klimatet ändras. Filmen är nio minuter lång. Hur presenteras hoten mot vår planet i denna kortfilm i jämförelse med En obekväms uppföljare? Vilka likheter och skillnader kan ni lägga märke till i hur filmerna är gjorda? Hur redovisas fakta och arkivbilder? Hur fångar filmerna vårt intresse? Är det tydligt vem som är berättare, avsändare?

Filmen En obekväms uppföljare avslutas med en sång där texten "Be a believer" är tydligt framträdande. Låten heter "Truth to Power" av gruppen OneRepublic. Diskutera skillnaden mellan att "tro på" global uppvärmning och att förneka global uppvärmning. Är det verkligen en fråga om "att tro" på global uppvärmning? Det finns ju gott om vetenskapliga fakta som talar om att detta händer verkligen här och nu.

Fundera över begreppet "fake news" och hur det förhåller sig till den politiska miljödebatten. Leta exempelvis rätt på några av nuvarande amerikanske presidenten Trumps uttalanden om miljöfrågorna som finns på Youtube.

Hur påverkar dessa religiösa uttryck den miljöpolitiska debatten i USA? Även Al Gore uttrycker sig i termer av sin tro. Varför gör han det?

Hur uttrycker vi oss i den svenska miljödebatten? Jämför hur miljöpolitiker och vår egen statsminister uttrycker sig i miljöfrågor. Vilka är Sveriges främsta miljömål?

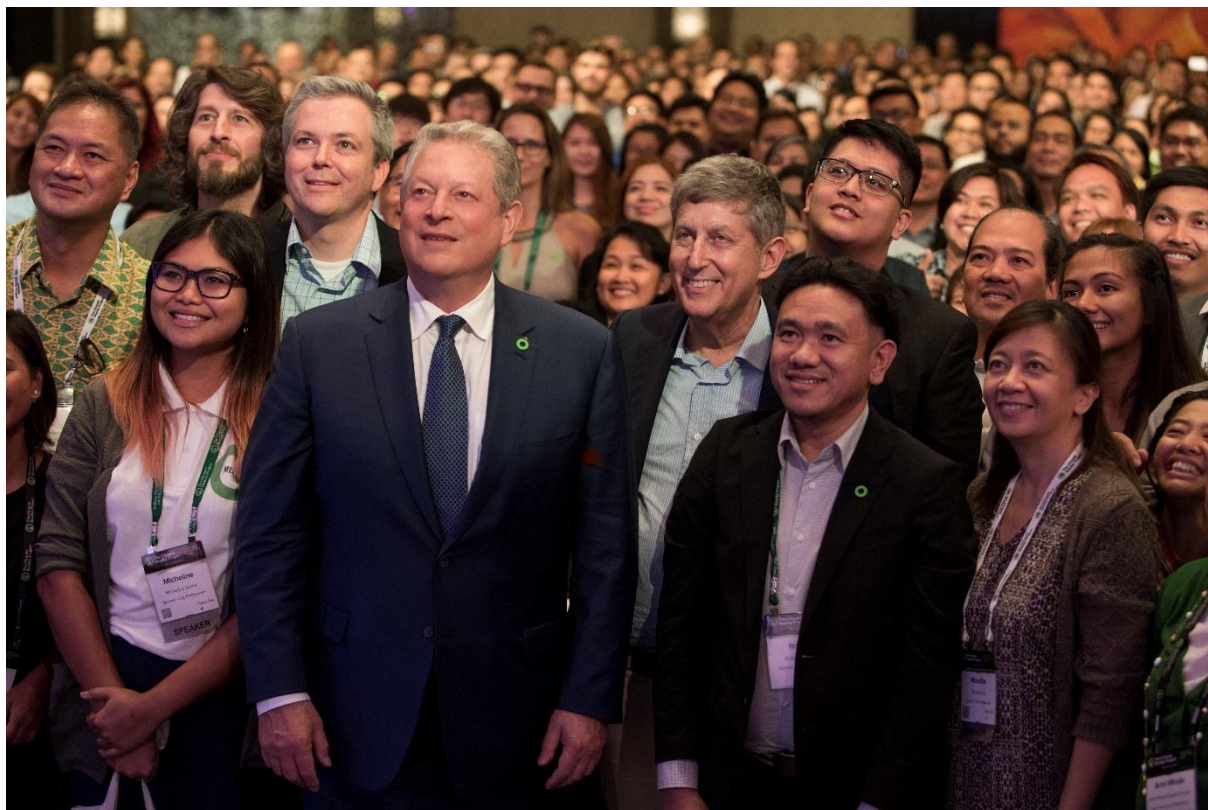

Bild: Paramount Pictures

En obekväm uppföljare

Originaltitel: An Inconvenient Sequel – Truth to Power

Regi: Bonni Cohen och Jon Schenk

Manus: Al Gore

Längd: 98 min.

Svensk premiär: 17 november 2017. Amerikansk premiär 28 juli 2017.

Distribution: UIP. Kontakta din lokala biograf för att boka filmen för grupp- eller skolbiovisning.

Källor och jämförelsematerial:

Mer om filmen och Al Gore:

En obekväms sanning, film från 2007. Al Gores bok En obekväms sanning kom ut på svenska 2008.

Fakta om filmen på IMDb – International Movie Data Base: <http://www.imdb.com/title/tt6322922/>

Al Gores Nobelpristal. Obs på engelska:

https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2007/gore-lecture_en.html

Al Gores miljöorganisation The Climate Reality Project som arbetar för att bemöta "climate change denial" presenteras så här på Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Climate_Reality_Project

Truth to Power - Sång av OneRepublic. Video här på bandets hemsida:

<https://www.onerepublic.com/videos/onerepublic-truth-power-lyric-video>

Om Sveriges miljöpolitik och miljödebatt:

Om Miljökonferensen i Paris 2015 och vad den innebär för Sverige:

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/klimatavtalet-fran-paris>

Om Sveriges miljömål: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/miljo-och-klimat/mal-for-miljo/>

Wikipedia har en lång artikel som ger en bra bakgrund till konferensen samt redogör för dess resultat. Lägg särskilt märke till grafen över den utveckling som skett för de 40 länder som står för de högsta koldioxidutsläppen:

https://sv.wikipedia.org/wiki/F%C3%B6renta_nationernas_klimatkonferens_i_Paris_2015#/media/Fil:e:Co2-1990-2012.svg

Hur mår miljön? Statistik om luft på Naturvårdsverkets hemsida:

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Statistik-om-luft/>

Luft och miljö Arktis 2015. Rapport från Naturvårdsverket. Ladda ner pdf:

<https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/1200/978-91-620-1297-7/>

När klimatet ändras. Naturvårdsverkets film om klimatförändringar:

<https://www.youtube.com/watch?v=9BOOHt324Wg>

Solen i samhället. Fakta om solenergi och annan förnybar energi på Energimyndighetens hemsida:

<http://www.energimyndigheten.se/fornybart/solenergi/solenisamhallet/>

Magasinet Effekt: Magasinet om klimat, miljö och hållbarhet. Under fliken Forskning på deras hemsida på nätet finns mycket att läsa om aktuella fakta om exempelvis koldioxidutsläpp och de hälsoproblem som klimatförändringarna redan nu medför. Läs också denna artikel från 2010:

<http://effektmagasin.se/halva-usa-fornekar-klimathotet/>

DN Kulturdebatt: Filosofen Torbjörn Tännsjö om klimatfrågan publicerad 2017-08-10:

<https://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/torbjorn-tannso-om-klimatfragan-fn-maste-fa-okade-befogenheter/>

SVD Under strecket: Artikel av miljöforskaren Victor Galaz, publicerad 2017-11-12:

<https://www.svd.se/om-19-ar-kan-det-vara-for-sent-att-radda-jorden/i/senaste/om/kultur:under-strecket>